De Lage Linie

Biotoopbeschrijving

De Lage Linie bestaat uit een aarden wal met daarlangs een strang – een oude rivierloop van de Oude IJssel en is ± 30 ha groot. De linie wordt twee maal doorsneden door een weg en wordt geheel omsloten door bebouwing.

In tegenstelling tot de Hoge Linie is de Lage Linie geen reservaat. Het is dan ook toegankelijk voor iedereen en er wordt ook druk gebruik van gemaakt. Wandelaars worden door een meidoornhaag gescheiden van het moerassige gedeelte. Het moerassige deel heeft nogal wat riet, maar wordt ook geleidelijk aan gekoloniseerd door wilgenopslag maar vormt desalniettemin het meest interessante natuurlijke deel van de Lage Linie. Vooral het meest zuidoostelijke gedeelte, dat grenst aan zwembad Den Helder en de boomgaard van Het Olde Ras, is een gebied met potentie.

Het zuidoostelijke deel van de Lage Linie op een nevelige ochtend *foto: Aloys Sanders*

Inventarisaties met weersomstandigheden Lage Linie te Doesburg

week	dag	mnd	begin-eindtijd	temp Cº	wind	bewolking	tijdsduur
1	09	3	09.00-11.10	8	Krachtige	Geheel bewolkt	2.10 u
2	24	3	07.00-09.00	4	Zwakke	Geen	2.00 u
3	14	4	06.15-08.30	2	Weinig	Wisselend bewolkt	2.15 u
4	21	4	06.00-08.00	12	Zwakke	Geen	2.00 u
5	28	4	08.00-10.30	7	Weinig	Wisselend bewolkt	2.30 u
6	05	5	05.30-07.30	3	Zwakke	Half bewolkt	2.00 u
7	12	5	05.00-08.10	5	Weinig	Half bewolkt	3.10 u
8	02	6	04.45-07.30	17	Weinig	Eerst mist, Geen	2.45 u
9	15	6	07.00-08.30	15	Zwakke	Zware regenbuien	1.30 u

Vogels met aantal **broedparen** of territoria van de Lage Linie te Doesburg in 2019

soort	1995	2002	2007	**2019**
Dodaars	–	1	3	**-**
Fuut	2	3	1	**2**
Knobbelzwaan	1	1	1	**1**
Grauwe Gans	1	10	61	**10**
Nijlgans	–	–	–	**1**
Krakeend	–	–	1	**1**
Wilde Eend	6	10	12	**8**
Zomertaling	–	–	1	**–**
Tafeleend	–	–	1	**-**
Kuifeend	–	–	1	**1**
Bruine Kiekendief	1	1	–	**–**
Sperwer	–	1	1	**–**
Torenvalk	1	1	–	**–**
Fazant	5	2	1	**1**
Waterral	2	2	1	**1**
Waterhoen	11	7	14	**3**
Meerkoet	10	14	14	**8**
Scholekster	–	1	1	**1**
Zwarte Stern	–	–	1	**-**
Holenduif	2	–	1	**-**
Houtduif	12	18	17	**17**
Turkse Tortel	1	1	2	**2**
Zomertortel	5	–	–	**–**
Koekoek	2	1	1	**1**
Groene Specht	–	1	–	**1**
Grote Bonte Specht	1	1	2	**3**
Winterkoning	21	22	20	**20**
Heggenmus	14	9	9	**5**
Roodborst	3	10	7	**5**
Nachtegaal	2	–	–	**–**

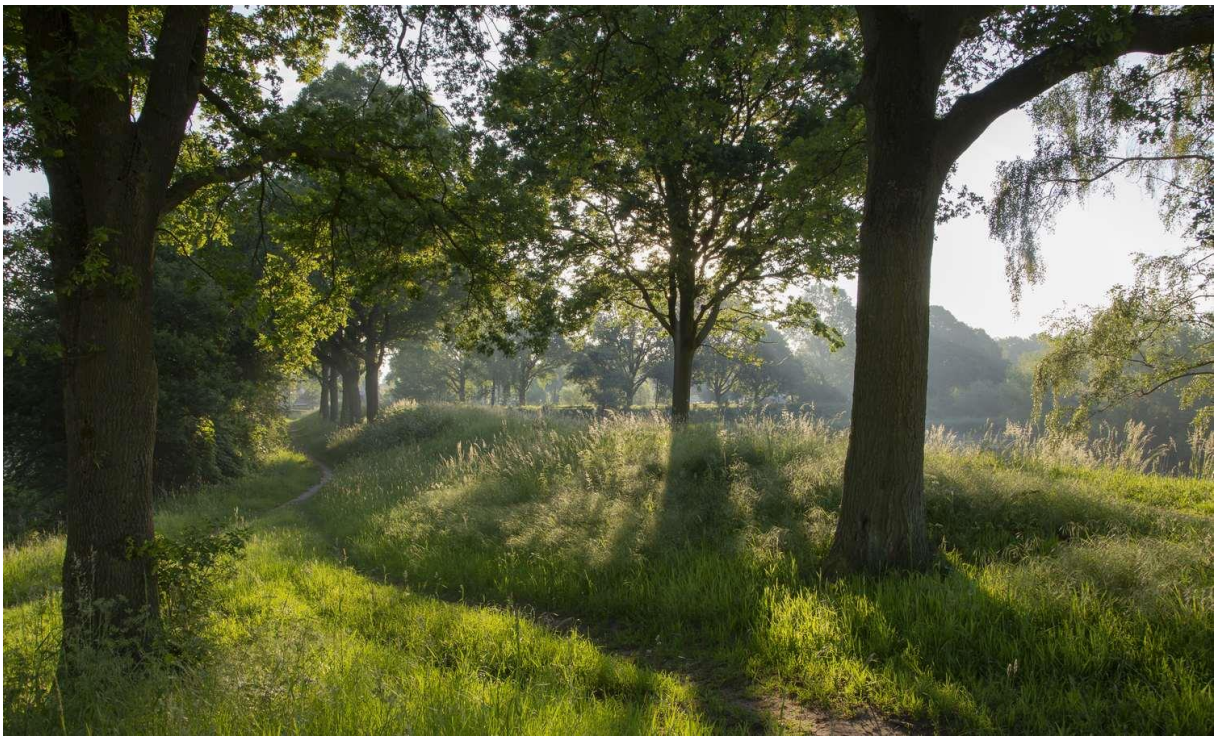
soort	1995	2002	2007	**2019**
Blauwborst	–	1	1	**-**
Merel	15	17	17	**13**
Zanglijster	5	12	12	**11**
Grote Lijster	1	1	1	**1**
Rietzanger	1	–	1	**-**
Kleine Karekiet	21	20	9	**7**
Bosrietzanger	8	9	4	**2**
Sprinkhaanzanger	-	-	-	**1**
Spotvogel	1	1	1	**1**
Braamsluiper	2	1	2	**1**
Grasmus	2	1	1	**8**
Tuinfluiter	11	5	4	**7**
Zwartkop	13	20	24	**23**
Tjiftjaf	20	22	19	**18**
Fitis	4	1	–	**6**
Staartmees	2	2	1	**3**
Glanskop	–	1	2	**–**
Matkop	2	2	1	**–**
Pimpelmees	6	6	6	**8**
Koolmees	10	12	7	**16**
Boomklever	1	1	1	**1**
Boomkruiper	2	4	3	**4**
Buidelmees	1	–	–	**–**
Gaai	–	–	2	**2**
Ekster	3	2	3	**3**
Kauw	1	–	3	**-**
Zwarte Kraai	2	3	4	**3**
Spreeuw	–	–	–	**1**
Vink	9	14	13	**8**
Groenling	2	–	1	**4**
Putter	–	1	–	**–**
Goudvink	–	–	1	**1**
Rietgors	8	7	4	**3**
totaal aantal vogelsoorten	47	48	56	**46**
totaal aantal broedparen	257	286	322	**247**

Soortbespreking

De Lage Linie is nu door ons voor de vierde keer onderzocht op broedvogels waarvan de laatste keer twaalf jaar geleden. Natuurlijk is er in die twaalf jaar wat betreft de begroeiing wel wat veranderd. Meest opvallend is de toename van wilgen in het laagste deel. Mede hierdoor verandert het moerassige gebied langzamerhand in een bos waar uiteindelijk onze riet- en moerasvogels als Rietgors, Rietzanger, Blauwborst en Buidelmees en Kleine Karekiet uit zullen verdwijnen. Genoemde soorten kwamen dit seizoen óf niet meer voor óf lieten een teruggang zien.
De Dodaars troffen we niet meer aan. Deze kleine Fuut is nogal gevoelig voor verstoring en dat zou een reden kunnen zijn dat hij de Lage Linie mijdt.
De Blauwborst laat de laatste jaren in Nederland een duidelijke vooruitgang zien, maar dus niet in de Lage Linie. De Buidelmees is een soort die onregelmatig in Nederland broedt. Dat deze mees in 1995 wel in de Lage Linie broedde en daarna niet meer, past wel in het landelijke beeld.
De Tjiftjaf en de Zwartkop bewonen beide een gelijksoortig gebied om te broeden en voedsel te zoeken. Ze maken gebruik van laag struikgewas om hun nest in te verbergen en hebben verder graag een parkachtige omgeving om in te foerageren. Die parkachtige omgeving biedt de Lage Linie zeker. Hun aantallen zijn dan ook in lijn met die uit vorige inventarisaties.
Dat de Grasmus het nu zo goed deed zal te maken kunnen hebben met de toenemende “verbossing” van de Lage Linie. Grasmussen hebben in hun broedgebied graag wat opgaande boompjes met een dichte kruidenvegetatie. Daar komt nog bij dat de laatste jaren landelijk de Grasmus in de lift zit.
De Grauwe gans kwamen we verspreid over de Lage Linie overal tegen. We hebben ook meerdere keren paren met pullen gezien. Het aantal broedparen is een schatting. Gelukkig bleef het aantal broedparen binnen het redelijke, omdat grotere aantallen Grauwe ganzen altijd flink tekeer gaan als we tijdens het inventariseren dichtbij hun nesten komen. De herrie die ze maken overstemt dan de zang van andere vogels en maakt ons werk dan bijna onmogelijk.
In 2001 startte onze Vogelwerkgroep een initiatief om in en rondom Doesburg de natuurwaarden van de natte delen als strangen en waterpartijen te versterken. Het plan droeg de naam" Plan Roerdomp".
Hoewel de meeste voorstellen uit het plan werden gerealiseerd, leidde een en ander (nog) niet tot terugkeer van de Roerdomp. De Bruine Kiekendief misten we in 2007 en in 2019. Zowel de Roerdomp als de Bruine Kiekendief hebben een flink areaal aaneengesloten rietbegroeiing nodig.
Rietzanger en Blauwborst waren er dit keer niet (meer) bij. De Blauwborst heeft voorkeur voor een wat gevarieerde biotoop. Zowel met opgaande boompjes als struikgewas. Hij had er dus eigenlijk wel moeten zijn.
De Rietzanger prefereert grotere rietbestanden en die missen we.
De Scholekster liet zich vooral overvliegend horen. Ook zagen we ze foerageren op de naastliggende sportvelden. Waarschijnlijk broedde hij in de directe omgeving van de Lage Linie op een plat dak.
De Huismus hebben we wel waargenomen, maar broedde waarschijnlijk buiten het plot.
De Rietgors broedde met drie paartjes in de Lage Linie. We hadden gedacht een hoger aantal Rietgorzen te kunnen noteren. Wellicht dat toch ook hier de verbossing een rol speelt.

Heggenmus *foto: Aloys Sanders*

De Lage Linie *foto: Aloys Sanders*

De Heggenmus kwam uit op vijf broedparen. In 1995 hadden we er veertien. Het verschil is erg groot en kan zeker te maken hebben met verminderde nestgelegenheid : het verdwijnen van ruige plekjes. Ook is dat de plek waar Heggenmussen hun voedsel zoeken.
Nieuw in het gebied was de Sprinkhaanzanger. Deze zanger geeft de voorkeur aan wat nattig en ruig gebied. Hieraan voldoet het meest zuid-oostelijke deel ruimschoots.

Besluit

Als we de gegevens van de vorige inventarisaties naast die van dit seizoen zetten valt op dat we dit jaar maar liefst tien vogelsoorten minder telden dan in 2007. Het was zelfs het laagste aantal van al onze eerdere tellingen. Niet verwonderlijk is dat het totale aantal geconstateerde broedparen dan ook lager lag. Ook lager dan alle drie voorgaande tellingen. Dit zijn geen positieve conclusies. Wellicht heeft groot onderhoud in 2018 een rol gespeeld
We hebben evengoed ook tijdens dit inventarisatieseizoen wel genoten van onze vroege wandelingen. Het was een bijzondere ervaring toen we op 2 juni 's morgens vroeg begonnen aan onze ronde. Er hing een fraaie mist over het kleine weilandje bij het zwembad. De daar bloeiende echte koekoeksbloemen waren helemaal bepareld met druppels. Wat later heette de Sprinkhaanzanger ons welkom met zijn ratel en ook twee Bosrietzangers sloten aan. Dan kan de dag niet meer stuk. Mooi natuurlijk dat we nu een Sprinkhaanzanger in de Linies hebben. Tegelijkertijd constateren we dat de Bosrietzanger echter inderdaad nog maar met twee paartjes aanwezig is. In 2002 hadden we er nog negen. Natte ruigtevegetatie met veel brandnetels, koninginnenkruid, wilgenroosje, kattenstaart en een enkel bosje - dat heeft ie nodig. Al zag Alfons wél Stijve ogentroost, Engelwortel, Duizenguldenkruid en Veldlathyrus in de Lage Linie.
Om te voorkomen dat de teruggang alsmaar verder doorzet, zouden een aantal maatregelen moeten worden genomen. Niet voor het eerst pleiten we hier voor een uitbreiding van het moerassige gedeelte van de Lage Linie aan de zuid-oost kant. Het graslandje tussen Linie en Zwembad/boomgaard zou moeten worden toegevoegd aan het moeras. De bovenste laag verrijkte aarde zou daartoe moeten worden verwijderd waardoor meteen het niveau van dit gebied wordt

verlaagd tot moerashoogte. Het bestaande moerasgebied dient te worden ontdaan van alle wilgen en om uiteindelijk dichtgroeien van dit natte gebied te voorkomen. Wellicht is het mogelijk om dan ook meteen het plas-dras gebied te vergoten door de oevers van het bestaande water – de oude rivierloop van de Oude IJssel die langs de hele Lage Linie stroomt - te vergraven. Niet alleen het vogelleven van deze Doesburgse parel zal er, en dan met name de rietvogels, zijn voordeel mee doen. Als we bedenken dat de behoefte aan waterberging door de steeds vaker voorkomende stortbuien almaar groter wordt en tegelijkertijd de behoefte aan het vasthouden van water voor langdurig droge perioden noodzakelijk is, dan is het nemen van deze maatregelen een zeer verantwoorde ingreep. Het mes snijdt dan aan twee kanten..
Een biotoop als de Lage Linie zal zeker ook in de toekomst voortdurend onderhoud blijven vergen. Het is dus noodzakelijk om langjarig onderhoud te plannen om te voorkomen dat op enig moment opnieuw forse ingrepen nodig zijn.
Om de rust te garanderen die veel vogels nodig hebben zal de afscheiding tussen wandelend publiek en moeraszone wat dwingender moeten worden. Een kaalgeschoren talud oogt misschien lekker opgeruimd, maar nodigt wel uit tot betreden. Bovendien houden vogels volstrekt niet van kaalgeschoren. Het biedt ze niets.
En wij willen ze graag iets bieden.

Strang van de Oude IJssel *foto: Aloys Sanders*

Dit verslag is samengesteld door Aloys Sanders.
De inventarisatieronden werden uitgevoerd door: Frans Stam, Fred Balduk, Wiljan Kok, Jettie van Assendelft, Ingeborg Visser, Frank Roelofsen, Bertjan Agterberg, Alfons Kelderman, Hans Jansen, Robbert Karreman, Egbert Klaassens, Otto Bonte, Toon Weekhout en Gerrit Nijhuis, Frans Stam en Aloys Sanders

De Lage Linie hebben we onderzocht op broedvogels met behulp van de uitgebreide territoriumkartering. (van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken handleiding Broedvogelmonitoring Project. SOVON, Beek- Ubbergen)